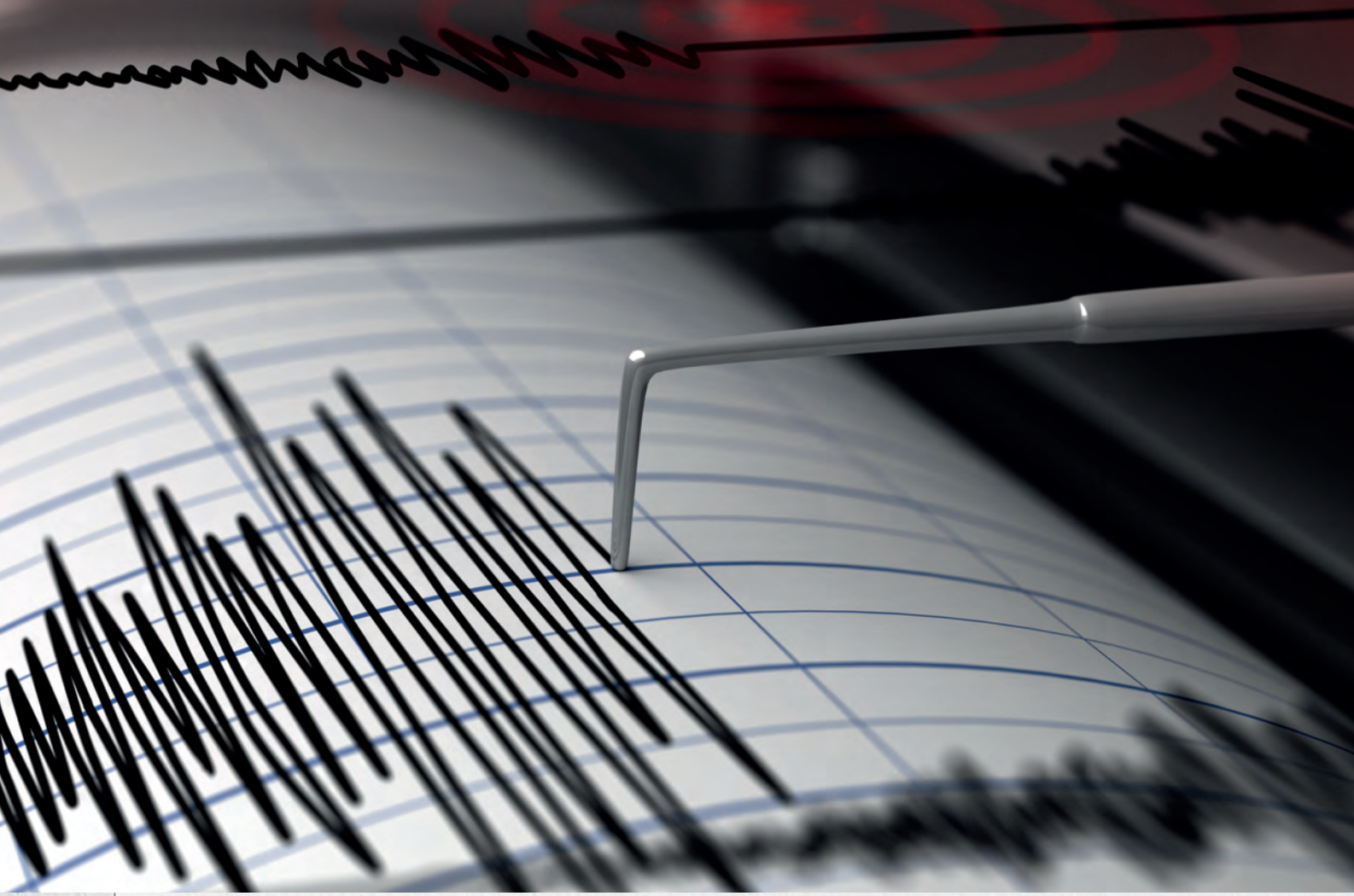

Depremlerden Nasıl Korunmalıyız?

Dr. Mahir E. Ocak [TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi

Türkiye bir deprem ülkesi. Ülkemizde her yıl irili ufaklı binlerce deprem oluyor. Bu depremlerin çoğu zaman farkında bile olmuyoruz, hatta haberini bile duymuyoruz. Ancak nadiren de olsa depremler büyük yıkımlara sebep olabiliyor, çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine yol açabiliyor. Deprem her ne kadar doğal bir afet olarak sınıflandırılrsa da bu kadar büyük çapta yıkımların ve ölümlerin doğal olduğu söylenemez. Hem deprem öncesinde alacağımız önlemlerle hem de deprem sırasında ve sonrasındaki tutum ve davranışlarımızla can ve mal kayıplarını en aza indirmek kendi elimizde.

Deprem Sırasında Yapılması Gerekenler

Yer sarsıntısı başladıktan sonra yapmanız gerekenler kapalı mekânlarda mı, açık alanlarda mı, yoksa taşıt içerisinde mi olduğunuza göre değişir. Her durumda yapmanız gereken en temel şey paniğe kapılmayıp bilinçli hareketlerde bulunmaktır.

Kapalı Mekânlarda

Eğer depreme bir binanın içinde yakalandıysanız ve etrafta sabitlen-

memiş dolap, soba ve benzeri eşyalar varsa bu eşyalardan kesinlikle uzak durmalısınız. Sarsıntı devam ederken merdivenlere ve çıkışlara doğru koşmak ya da pencerelere ve balkonlara yaklaşmak çok tehlikelidir. Yapılacak en iyi şey güvenli bir yer bulup dizüstü “çökmek”, başı ve enseyi koruyacak şekilde “kapanmak”, düşme tehlikesine karşı sağlam bir yere “tutunmak” ve sarsıntı geçinceye kadar bu pozisyonda beklemektir.

Çök-kapan-tutun pozisyonunda beklemek için en güvenli yerler kaymayacak, devrilmeyecek, üzerine düşen cisimlerin ağırlığını taşıyabilecek ve sizin için bir hayat üçgeni oluşturabilecek sağlam eşyaların yanı sıra olabilir.

Açık Alanlarda

Yer sarsıntısı başladığında açık alandıysanız binalardan, elektrik hatlarından ve duvar diplerinden uzaklaşın. Ayrıca toprak kayması ya da kaya ve taş düşmesi gibi tehlikelere karşı yamaçların altında durmayın.

Depremlerden sonra deniz yakınında bulunmak da tehlikelidir. Tsunami ihtimaline karşı kıyılardan uzaklaşılmalı ve eğer mümkünse yüksek kesimlere doğru hızlıca gidilmelidir. Eğer depreme denizde seyir hâlindeyken yakalanırsanız rotanızı açık denize doğru çevirmelisiniz.

Araç İçerisinde

Yer sarsıntısı başladığında araçla seyir halindeyseniz ve bulunduğunuz yer binalardan, enerji nakil hatlarından, direklerden uzaktaysa önce aracı kenara çekmeli ve sarsıntı bitinceye kadar beklemeli, daha sonra anahtar kontağın üzerinde bırakarak aracı terk etmeli ve açık alanlara gitmelisiniz.

Eğer sarsıntı başladığında meskûn mahaldeyseniz aracı hemen durdurmalı ve trafikten uzak güvenli bir bölgeye gitmelisiniz.

Depreme bir kapalı otoparkta ya da bir tünelin çıkışa uzak bir yerinde yakalanırsanız yapılacak en iyi şey aracın dışına çıkıp, çök-kapan-tutun pozisyonunda beklemektir. Bu aracın içinde kalmaya kıyasla çok daha güvenlidir. Çünkü aracın içinde kalmanız durumunda aracın üzerine düşecek tünel ve tavan parçaları ezilerek ölmenize sebep olabilir. Aracın yanında pozisyon alırsanız, aracınız ezilse bile, belki sizin için bir hayat üçgeni oluşturacaktır.

Eğer depreme metro ve tren gibi bir toplu taşıma aracında yakalanırsanız, yapılacak en iyi şey sarsıntı sırasında sağlam bir yere tutunmaktır.

Deprem Sonrasında Yapılması Gerekenler

Sarsıntı bittikten sonra ilk önce güvende olduğunuzdan emin olun, daha sonra çevrenizde yardıma ihtiyacı olan birisi olup olmadığını kontrol edin.

Eğer deprem sırasında kapalı bir mekândaysanız dışarıya çı-

kıp güvenli bir açık alana gitmeden önce, sobaları ve diğer ısıtıcıları söndürün, vanaları ve elektriği kapatın, etrafa saçılmış yanıcı ve parlayıcı maddeler varsa temizleyin. Kesinlikle kibrit ya da çakmak yakmayın, elektrik düğmelerine dokunmayın. Çıkışa koşmadan önce yerinden oynamış ahizeleri telefonların üzerine koyun ve acil durum çantanızı yanınıza almayı unutmayın. Binadan çıkarırken daha önceden belirlenmiş rotalardan ilerleyin, asansörü kesinlikle kullanmayın.

en çok ihtiyacınız olan şey enerjidir. Gereksiz hareketlerden kaçınarak enerjinizi tasarruflu kullanın.

Bağırabiliyorsanız sesinizi kurtarma ekiplerine duyurmaya çalışın. El ve ayaklarınızı kullanabiliyorsanız gürültü çıkararak yerinizi belli etmeye çalışın.

Depremlerde can kaybına yol açan asıl unsur depremin kendisi değil, usulüne göre inşa edilmeyen binalardır. Depreme dayanıklı binalar inşa etmek depreme karşı alınması gereken en önemli tedbirlerden birisidir. Bir binanın depremlerle yerle bir olmasının nedeni bilgi eksikliği değil umursamazlık, ihmalkârlıktır. Depremleri en az hasarla atlattık için sadece almamız gereken önlemleri okuyup öğrenmemiz değil, aynı zamanda bu öğrendiklerimizi hiç zaman kaybetmeden uygulamamız da gerekiyor. ■

Dışarıya çıktıktan sonra araç kullanarak uzaklaşmaya çalışmayın, cadde ve sokakları acil yardım ekipleri için boş bırakın. Güvenli bir bölgeye giderken binalardan, enerji nakil hatlarından ve direklerden uzak durun.

Depreme metro ya da trende yakalandıysanız, sarsıntıdan sonra taşıtın içinde kalmak daha güvenlidir. Çünkü dışarı çıkıldığında elektriğe kapılma ya da yan hatlardan gelen trenler tarafından ezilme riski vardır. Metro ya da tren

personeli tarafından dışarı çıkmanın güvenli olduğu söyleninceye kadar trenlerin içinde beklemeye devam edin.

Depremi sorunsuzca atlattıysanız, kendi güvenliğinizi sağladıktan sonra yaşlı, bebek ya da hamile gibi özel ilgiye ihtiyacı olan afetzedelere yardım edin. Kurtarma ekiplerine yardımcı olun, yardım çalışmalarına katılın.

Eğer depremden sonra enkaz altında kaldıysanız ve hareketleriniz kısıtlandıysa hayatta kalmak için

Kaynak

<https://www.afad.gov.tr/deprem-oncesi-ani-ve-sonrasi-alabileceginiz-onlemleri-biliyor-musunuz>